

Министарство
просвете

ПМФ Ниш

СХД

РЕПУБЛИЧКО ТАКМИЧЕЊЕ ИЗ ХЕМИЈЕ

Природно-математички факултет, Ниш

6. мај 2023. године

ТЕСТ ЗА 7. РАЗРЕД

Ућиши „х“ поред категорије у којој се такмичиш:

Тест и практична вежба ☐

Тест и истраживачки рад ☐

_____ из _____
(име и презиме ученика) (месито школе)

_____ _____
(назив школе) (име и презиме наставника)

Одговоре напишите на начин који се захтева у задатку (заокруживањем одговора или уписивањем на линију или у табелу).

Где је неопходно, поступак напишите у продужетку задатка или на полеђини теста.

Тест се попуњава хемијском оловком, а одговори написани графитном оловком се не признају.

Не уписујте ништа у поља са десне стране!

Употреба мобилних телефона за рачунање није дозвољена, можете да користите прибор за писање и дигитрон.

Користите вредности релативних атомских маса и Авогадрове константе које су дате испод.

Време израде теста је **120 минута**.

Релативне атомске масе: H = 1, N = 14, O = 16, F = 19, Al = 27, P = 31, S = 32, Cl = 35,5, Fe = 56, Ni = 59, Se = 79, Br = 80, Pd = 106, I = 127. **Авогадрова константа:** $N_A = 6 \cdot 10^{23} \text{ mol}^{-1}$.

Желимо вам успех у раду!

Попуњава Комисија:

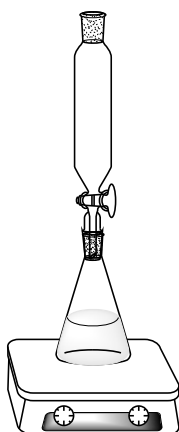
Страна:	2	3	4	5	6	7	8	УКУПНО
Поена:								

_____
Председник Републичке комисије

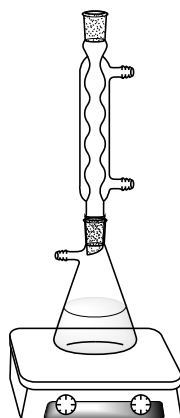
1. Драган жели да припреми једињење метил-бензоат у реакцији бензојеве киселине са кључалим метанолом, која се одвија преко ноћи. Заокружи слово изнад схематског приказа апаратуре која је одговарајућа за извођење ове хемијске реакције.

/3

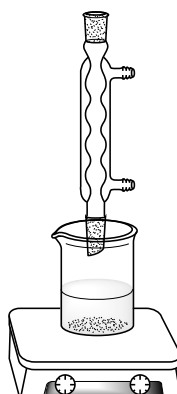
а)

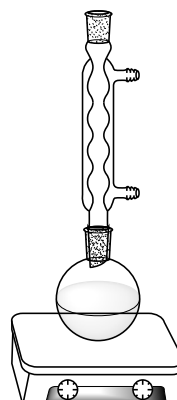
б)

в)

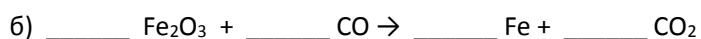
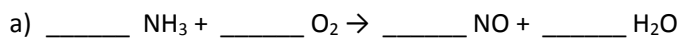

г)

2. Одреди коефицијенте у једначинама реакција које су дате.

/3

3. Заокружи „Т” уколико је исказ тачан, а „Н” уколико је нетачан:

/2,5

а) Сагоревање угља је врста оксидације коју називамо корозијом.	Т	Н
б) Приликом растварања натријум-хидроксида у води ослобађа се топлота.	Т	Н
в) Када путем хране унесемо шећер, догађа се његова тиха оксидација у нашем организму.	Т	Н
г) Средства за уклањање каменца имају рН вредност која је већа од 7.	Т	Н
д) Вода из Нишаве боље проводи електричну струју од воде са Јадрана.	Т	Н

4. Хемоглобин је протеин који преноси кисеоник у крви. Од укупне масе хемоглобина, гвожђе чини 0,34%. Уколико знаш да један молекул хемоглобина садржи четири атома гвожђа, израчунај колика је маса 5 mol молекула хемоглобина. Задатак рачунски образложи и одговор упиши на линију.

/5

$$m(5 \text{ mol молекула хемоглобина}) = \underline{\hspace{2cm}} \text{ kg}$$

(заокружи на цео број)

5. Попуни табелу формулама или називима једињења која недостају.

/2,5

Хемијска формула једињења	Назив једињења
K_2O	
	злато(III)-хлорид
	калцијум-нитрит
$(NH_4)_2S$	
N_2O_5	

6. Која од понуђених врсти нема исти број валентних електрона као и NO_3^- ?
Заокружи слово испред тачног одговора.
Редни бројеви елемената: ${}_1H$, ${}_7N$, ${}_8O$, ${}_6C$, ${}_9F$, ${}_{16}S$.

/3

а) CO_3^{2-} б) HCO_3^- в) NF_3 г) SO_3

7. На који начин је исправно измерити чврсту супстанцу у претходно измереној чаши? Заокружи слово испред тачног одговора.

/3

- а) У чашу пренети више супстанце него што је потребно. Након мерења, вратити вишак у боцу помоћу кашичице.
- б) Пренети жељену количину чврсте супстанце у малим порцијама помоћу шпатуле или кашичице, сваки пут мерећи масу чаше.
- в) Измерити кашичицу, узети жељену количину чврсте супстанце из боце, пребацити у чашу и поново измерити супстанцу.
- г) Измерити парче филтер-папира, тапкањем по врату боце пренети супстанцу на филтер-папир, па га затим измерити и пренети чврсту супстанцу у чашу.
- д) Ниједан од претходно описаних начина није исправан.

8. Легуре су хомогене смеше два или више хемијска елемента од којих је барем један метал. Легуре паладијума и никла често се користе у производњи електронских конектора. Ако комад једне такве легуре садржи $8,52 \cdot 10^{23}$ атома паладијума и $3,48 \cdot 10^{23}$ атома никла, одреди масени процентни садржај паладијума и никла у тој легури. Задатак рачунски образложи и одговор упиши на предвиђене линије.

/5

$$\omega(\text{Pd}) = \underline{\hspace{2cm}} \% \qquad \omega(\text{Ni}) = \underline{\hspace{2cm}} \%$$

(заокружи вредности на једну децималу)

9. Заокружи слово испред низа у којем су наведени искључиво елементи који поседују променљиву валенцу.

/3

- а) O, P, Ba, Cl
- б) S, Cu, C, H
- в) Fe, Pb, Cu, N
- г) Hg, Al, Br, I

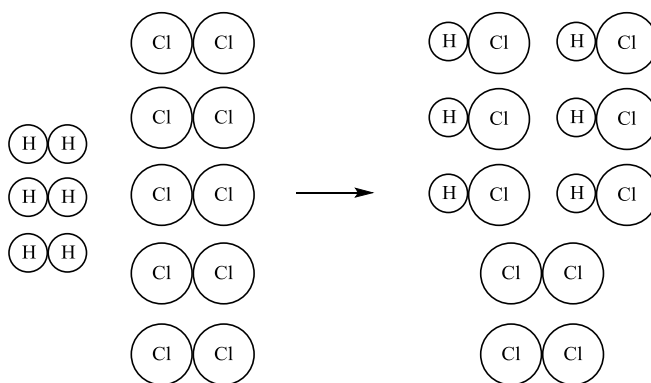
10. Заокружи слово испред тачне тврдње.

/3

- а) Неке хемијске реакције се не поковавају Закону одржања масе.
- б) Више угљеник(IV)-оксида има у чаши која садржи млаку киселу воду него у чаши која садржи исту количину хладне киселе воде.
- в) Водоник лако гради ковалентну везу са хелијумом.
- г) Производ који се добија у реакцији металног гвожђа и елементарног сумпора нема магнетна својства.

11. Дат је схематски приказ реакције између неког броја молекула водоника и неког броја молекула хлора.

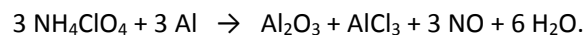
/3

Напиши сређену једначину хемијске реакције која се одиграла.

---

12. Ракете свемирских бродова користе погон на чврсто гориво који се заснива на реакцији приказаној следећом једначином:

Уколико је било који реактант у вишку, свемирски брод ће бити непотребно оптерећен. Колика је маса сваког од реактаната у 1 kg смеше најбољег горива, чија маса не би непотребно оптерећивала свемирски брод? Задатак рачунски образложи и одговор упиши на линије.

$$m(\text{NH}_4\text{ClO}_4) = \underline{\hspace{2cm}} \text{ g} \quad m(\text{Al}) = \underline{\hspace{2cm}} \text{ g}$$

(заокружи вредности на цео број)

/5

13. Заокружи слова испред низова где се не налази ни једно једињење у којем је остварена јонска веза.

- а) NH_4Cl , OF_2 , H_2S
- б) BF_3 , NaF , TlF_3
- в) CO_2 , Cl_2 , CCl_4
- г) I_2 , CaO , CO
- д) CH_3Cl , HNO_3 , NH_3

/3

14. Напиши сређене једначине реакција:

- а) потпуне неутрализације натријум-хидроксида сумпорном киселином,

_____

- б) потпуне неутрализације калцијум-хидроксида фосфорном киселином,

_____

- в) синтезе фосфина (PH_3) из елемената.

_____

/3

15. Метантиол, CH_4S , има врло изражен непријатан мирис који људски нос може да осети и при врло малим концентрацијама, а користи се као додаток природном гасу да би се лакше опазило његово цурење. Нацртај Луисову формулу метантиола. $Z(\text{H}) = 1$, $Z(\text{C}) = 6$, $Z(\text{S}) = 16$

/3

16. Један неметал гради и оксид и хлорид у коме има валенцу III. Релативна молекулска маса хлорида је за 27,5 већа у односу на релативну молекулску масу оксида. Напиши формуле оксида и хлорида овог неметала. Задатак рачунски образложи.

/4

Формула оксида: _____

Формула хлорида: _____

17. Заокружи слова испред формула или назива једињења чији водени раствори боје лакмус-хартују у црвено.

/3

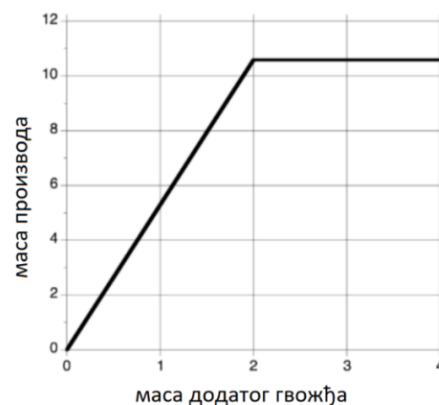
- а) CsOH
- б) CO_2
- в) CH_3COOH
- г) NaCl
- д) шећер

18. Елементарно гвожђе и бром реагују дајући као једини производ неки бромид гвожђа. На графику је приказана зависност масе бромида гвожђа који настаје у зависности од масе додатог гвожђа (у грамима) у неку количину брома. Напиши формулу овог бромида гвожђа. Задатак образложи рачунски.

/5

_____

(формула бромида)

19. Заокружи слово испред вредности која одговара релативној молекулској маси молибден(VI)-оксида.

- а) 30
- б) 58
- в) 144
- г) 348
- д) 696

/4

20. Максимални дозвољени масени удео олова у пијаћој води износи 15 милијардитих делова (*parts per billion*, делови по милијарди, скраћено ppb). Која је максимална дозвољена маса олова у једном литру пијаће воде? Заокружи слово испред тачног одговора. $\rho(\text{H}_2\text{O}) = 1 \text{ g/cm}^3$

- а) 0,015 g
- б) 0,015 μg
- в) 0,015 mg
- г) 0,015 ng

/4

■ КРАЈ ТЕСТА ■

Задатак		РЕШЕЊЕ ТЕСТА ЗА 7. РАЗРЕД	Бодови												
1.	г		3												
2.	a) $\underline{4} \text{ NH}_3 + \underline{5} \text{ O}_2 \rightarrow \underline{4} \text{ NO} + \underline{6} \text{ H}_2\text{O}$ б) $\text{Fe}_2\text{O}_3 + \underline{3} \text{ CO} \rightarrow \underline{2} \text{ Fe} + \underline{3} \text{ CO}_2$ в) $\text{C}_3\text{H}_6\text{N}_6\text{O}_6 \rightarrow \underline{3} \text{ CO} + \underline{3} \text{ H}_2\text{O} + \underline{3} \text{ N}_2$		3 × 1												
3.	a) Н; б) Т; в) Т; г) Н; д) Н		5 × 0,5												
4.	329 kg		5												
5.	<table><tr><th>Хемијска формула једињења</th><th>Назив једињења</th></tr><tr><td>K₂O</td><td>калијум-оксид</td></tr><tr><td>AuCl₃</td><td>злато(III)-хлорид</td></tr><tr><td>Ca(NO₂)₂</td><td>калцијум-нитрит</td></tr><tr><td>(NH₄)₂S</td><td>амонијум-сулфид</td></tr><tr><td>N₂O₅</td><td>азот(V)-оксид</td></tr></table>	Хемијска формула једињења	Назив једињења	K ₂ O	калијум-оксид	AuCl ₃	злато(III)-хлорид	Ca(NO ₂) ₂	калцијум-нитрит	(NH ₄) ₂ S	амонијум-сулфид	N ₂ O ₅	азот(V)-оксид		5 × 0,5
	Хемијска формула једињења	Назив једињења													
	K ₂ O	калијум-оксид													
	AuCl ₃	злато(III)-хлорид													
	Ca(NO ₂) ₂	калцијум-нитрит													
(NH ₄) ₂ S	амонијум-сулфид														
N ₂ O ₅	азот(V)-оксид														
6.	в		3												
7.	б		3												
8.	$\omega(\text{Pd}) = 81,5\%$ $\omega(\text{Ni}) = 18,5\%$		2 × 2,5												
9.	в		3												
10.	г		3												
11.	$\text{H}_2 + \text{Cl}_2 \rightarrow 2 \text{ HCl}$		3												
12.	$m(\text{NH}_4\text{ClO}_4) = 813 \text{ g}$ $m(\text{Al}) = 187 \text{ g}$		2 × 2,5												

13. В, Д 3

14. а) $2 \text{NaOH} + \text{H}_2\text{SO}_4 \rightarrow \text{Na}_2\text{SO}_4 + 2 \text{H}_2\text{O}$
б) $3 \text{Ca(OH)}_2 + 2 \text{H}_3\text{PO}_4 \rightarrow \text{Ca}_3(\text{PO}_4)_2 + 6 \text{H}_2\text{O}$
в) $\text{P}_4 + 6 \text{H}_2 \rightarrow 4 \text{PH}_3$ 3 × 1

15. $\begin{array}{c} \text{H} \\ \vdots \\ \text{H} : \text{C} : \ddot{\text{S}} : \text{H} \\ \vdots \\ \text{H} \end{array}$ или $\begin{array}{c} \text{H} \\ | \\ \text{H} - \text{C} - \ddot{\text{S}} - \text{H} \\ | \\ \text{H} \end{array}$ 3

16. P_2O_3
 PCl_3 2 × 2

17. б, в 3

18. FeBr_3 5

19. в 4

20. в 4

МПНТР

ПМФ-Ниш

СХД

РЕПУБЛИЧКО ТАКМИЧЕЊЕ ИЗ ХЕМИЈЕ

Природно-математички факултет, Ниш

7. мај 2023. године

7. РАЗРЕД

_____ из _____
(име и презиме ученика) (месито школе)

_____ _____
(назив школе) (име и презиме наставника)

број радног места: ____

Попуњава Комисија:

Поена на тесту	Поена на вежби	УКУПНО

_____
Председник Републичке комисије

ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА ВЕЖБА ЗА 7. РАЗРЕД

Одређивање састава непознатих раствора

Циљ вежбе је одређивање састава четири непозната раствора (А–Г). Један од раствора је 0,25% сумпорна киселина, а преостала три су раствори калијум-хидроксида масених процентних састава 0,28%, 0,56% и 1,12%.

Претпостави да је густина свих раствора 1 g/cm^3 .

$A_r(\text{H}) = 1$, $A_r(\text{O}) = 16$, $A_r(\text{S}) = 32$, $A_r(\text{K}) = 39$.

Пажљиво прати упутства која су дата у тексту. Време израде је **60 минута**.

Желимо ти пуно успеха!

Лабораторијско посуђе:		Хемикалије:
Сталак за епрувете	1 ком.	Непознати раствори А–Г, у ерленмајерима са чепом
Пастерове пипете, 3 mL	4 ком.	Црвени лакмус папир
Епрувете	8 ком.	Плави лакмус папир
Стаклени штапић	1 ком.	Дестилована вода, у шприц-боци

1. Израчунај масе раствора калијум-хидроксида неопходних за потпуну неутрализацију 100 g раствора 0,25% сумпорне киселине.

Добијене вредности заокружи на две децимале.

а) $m(0,28\% \text{ раствор калијум-хидроксида}) = \underline{\hspace{2cm}} \text{ g}$

б) $m(0,56\% \text{ раствор калијум-хидроксида}) = \underline{\hspace{2cm}} \text{ g}$

в) $m(1,12\% \text{ раствор калијум-хидроксида}) = \underline{\hspace{2cm}} \text{ g}$

2. Припреми растворе **1–5** према упутствима датим у табели, а затим испитај да ли је сваки од раствора кисео или базан, а ово запажање забележи у табелу заокруживањем одговарајуће речи.

раствор	припрема раствора	добити раствор је
1	3 mL A + 3 mL B	кисео / базан
2	3 mL B + 7 mL B	кисео / базан
3	3 mL Г + 4 mL B	кисео / базан
4	2 mL A + 5 mL Г	кисео / базан
5	3 mL A + 3 mL B	кисео / базан

3. На основу резултата огледа које си извео, одреди који раствор се налазио у којој бочици тако што ћеш уписати његов масени процентни састав и формулу растворене супстанце.

A	B	B	Г

■ **КРАЈ ВЕЖБЕ** ■

Простор за белешке и рачунање: